

K O M U N I K A T
Z B A D A Ń

Warszawa, październik 2011

www.cbos.pl ● sekretariat@cbos.pl

BS/120/2011

**POPARCIE DLA PSL W OSTATNIEJ
DEKADZIE**

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
13 stycznia 2011 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

W związku ze zbliżającymi się wyborami parlamentarnymi postanowiliśmy przyjrzeć się czterem największym ugrupowaniom na polskiej scenie politycznej przez pryzmat poparcia, jakie uzyskują one w comiesięcznych badaniach preferencji partyjnych¹. Skupiliśmy się zarówno na ogólnych zmianach poparcia dla danej partii, jak i na zmianach notowań wśród wyborców należących do poszczególnych grup społeczno-demograficznych. Niniejsze opracowanie dotyczy Polskiego Stronnictwa Ludowego.

Najstarsza z polskich partii politycznych, Polskie Stronnictwo Ludowe, swój największy sukces wyborczy po upadku PRL odnotowała blisko dwadzieścia lat temu – w wyborach z 19 września 1993 roku. Oddało wówczas na nią głos 2 124 367 wyborców, co odpowiada 15,5% głosujących. Dało to Stronnictwu 132 mandaty, czyniąc z niego drugą siłę w Sejmie. W późniejszych wyborach odsetek głosów oddanych na tę partię nigdy nie przekroczył dziesięciu procent. Wyniki PSL w kolejnych wyborach były następujące: 21 września 1997 roku – 7,3% (956 184 głosy i 27 mandatów), 23 września 2001 roku – 8,98% (1 168 659 głosów i 42 mandaty), 25 września 2005 roku – 6,96% (821 656 głosów i 25 mandatów), 21 października 2007 roku – 8,91% (1 437 638 głosów i 31 mandatów)².

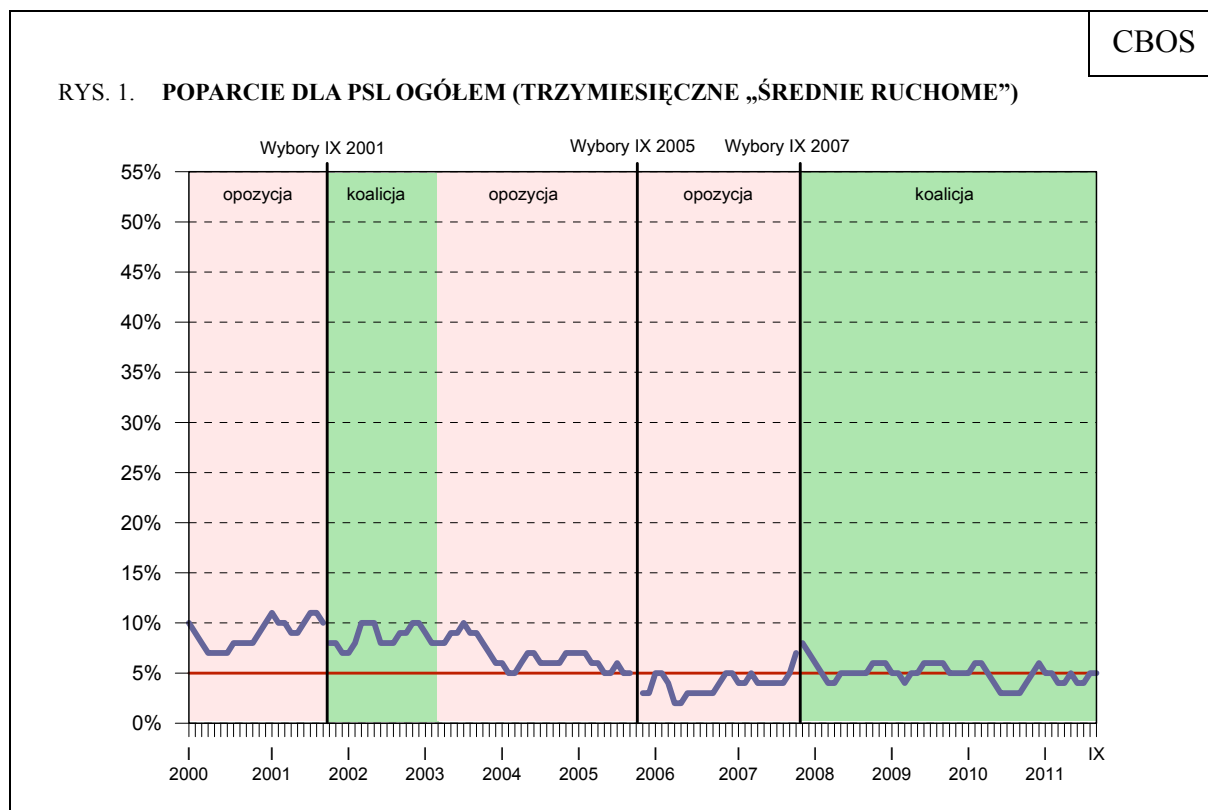
Jedynie na początku minionej dekady średnia poparcia dla PSL w comiesięcznych pomiarach preferencji partyjnych sięgała, a momentami nawet przekraczała 10%. Po wrześniowych wyborach w 2001 roku PSL wszedł do koalicji rządowej. W roku następnym średnie poparcie dla niego kształtowało się najczęściej na poziomie ośmiu – dziewięciu procent, rzadko osiągając 10%. W 2003 roku po raz ostatni pojawia się dziesięcioprocentowa średnia poparcia dla Stronnictwa. W marcu tego roku rozpadła się koalicja z SLD i aż do wyborów w roku 2007 ludowcy pozostali partią opozycyjną. Wyjście z koalicji nie miało bezpośredniego wpływu na deklaracje poparcia wyrażane w sondażach, ale już w 2004 roku nastąpił spadek, który przybrał bardziej wyraźny kształt, zbliżył się bowiem do poziomu

---

¹ Prezentowane dane pochodzą z komunikatów dotyczących preferencji partyjnych publikowanych przez CBOS w latach 2000 – 2011.

² Dane wg obwieszczeń PKW (M.P. nr 50 z 23 września 1993 r., M.P. nr 64 z 30 września 1997 r., Dz.U. nr 109 z 4 października 2001 r., portal wybory2005.pkw.gov.pl, wybory2007.pkw.gov.pl).

pięcioprocentowego progu wyborczego. Mimo to w wyborach w 2005 roku PSL przekroczył nieznacznie ten próg i wszedł do Sejmu. Był to wynik najgorszy z uzyskanych po 1989 roku.

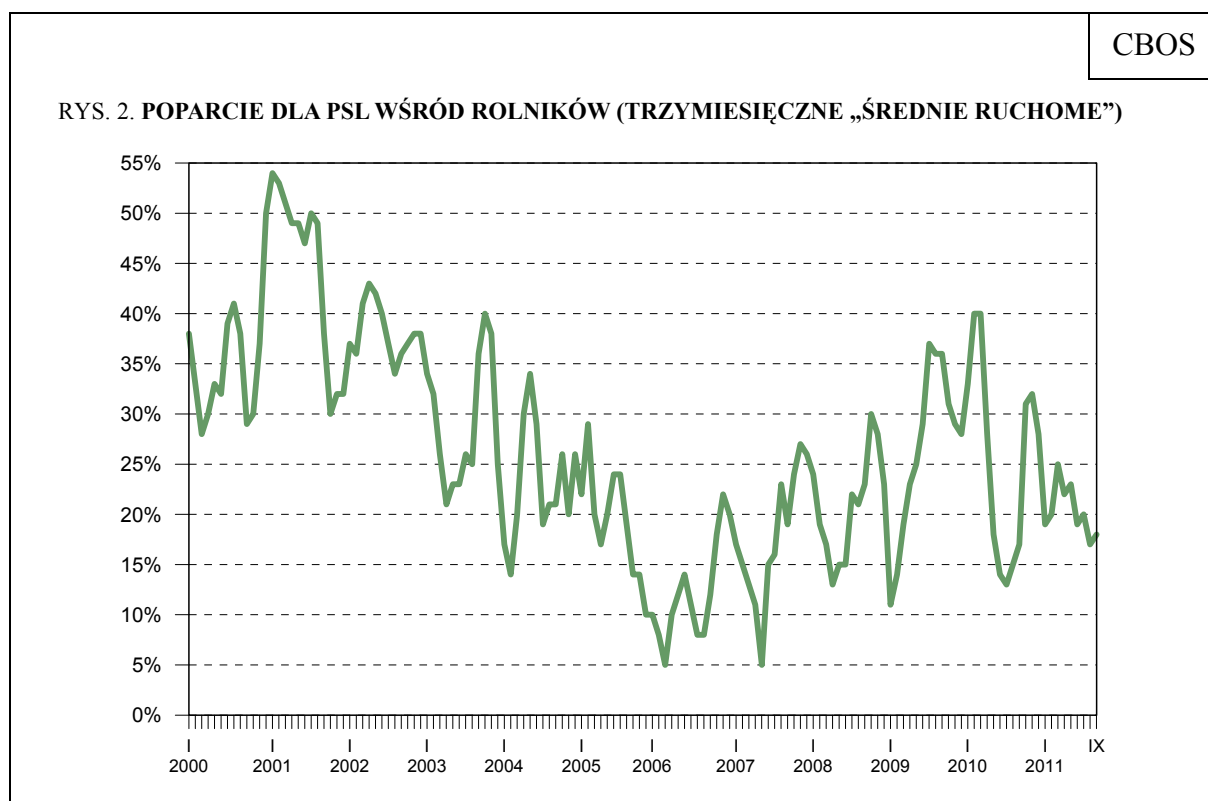
Przedwyborcze pomiary z VII-IX 2001 oraz z okresu od II 2002 do IX 2005 nie uwzględniają odpowiedzi „trudno powiedzieć”. Wielkość poparcia jest procentowana do tej grupy wyborców, którzy, po pierwsze, chcą uczestniczyć w wyborach, a po drugie – wiedzą, na kogo będą głosować

W 2006 roku średnie deklarowane poparcie dla PSL przeważnie nie osiągało pięcioprocentowego progu wyborczego. Były to najniższe jak dotąd notowania PSL w comiesięcznych badaniach preferencji wyborczych. Jednak w kolejnym roku notowania te nieco się poprawiły. Znajduje to potwierdzenie w wynikach przyspieszonych wyborów parlamentarnych w październiku 2007 roku. Ludowcy osiągnęli wtedy wynik lepszy niż w wyborach w 2005 roku i także w sondażach przez parę następných miesięcy utrzymywali się dość wyraźnie powyżej progu wyborczego. Stan taki nie trwał jednak długo. Począwszy od drugiego kwartału 2008 roku do dziś deklaracje poparcia dla PSL znów oscylują wokół progu wyborczego. Są jednak nieco wyższe niż w krytycznym roku 2006.

Patrząc na notowania PSL z ponad dziesięcioletniej perspektywy widzimy, że udział Stronnictwa w rządzie bądź pozostawanie w opozycji nie miało bezpośredniego wpływu na deklarowane poparcie dla tej partii.

POPARCIE DLA PSL WŚRÓD ROLNIKÓW I OGÓŁU LUDNOŚCI WIEJSKIEJ

Polskie Stronnictwo Ludowe, jak samo się określa, jest „...partią ogólnonarodową o charakterze centrowym opierającą się na wartościach ludowych, narodowych i chrześcijańskich, rozwijającą ideologię agraryzmu”, a także czuje się „spadkobiercą historycznych tradycji polskiego ruchu ludowego”³. Przyjrzyjmy się wobec tego, jakim poparciem cieszy się ono wśród rolników oraz ogółu mieszkańców wsi.

W pierwszych latach minionej dekady poparcie dla PSL wśród tych rolników, którzy deklaruwali udział w wyborach, oscyloowało między jedną trzecią a ponad połową⁴. PSL był wówczas niekwestionowaną, główną partią w środowisku rolniczym. Jednak poczynając od 2002 roku odsetek rolników deklarujących poparcie dla PSL zaczął maleć. Tendencja ta była widoczna, mimo zaznaczających się nieregularności, wynikających przede wszystkim z niewielkiej liczebności rolników w badanej próbie. Spadkowi temu towarzyszył wzrost poparcia dla Samoobrony, z którą PSL rywalizował na wsi. Już w pierwszych miesiącach

³ www.psl.org.pl

⁴ Utrzymywanie się dużych dysproporcji pomiędzy poszczególnymi okresami, mimo zastosowania „średniej ruchomej”, która te dysproporcje łagodzi, wynika z niewielkiej liczebności analizowanej grupy w próbie.

2003 roku Samoobrona wyprzedziła ludowców w rankingu poparcia – w lutym gotowość głosowania na PSL deklarował co trzeci rolnik zamierzający uczestniczyć w wyborach, a na Samoobronę – co drugi⁵. Ponadto od 2005 roku notujemy też wśród rolników wzrost popularności PiS⁶.

Rok 2006, kiedy to poparcie dla PSL wśród ogółu badanych przez CBOS było najniższe, był także okresem najslabszego poparcia dla tej partii wśród rolników. PSL stawało się powoli na wsi partią numer trzy, a o pierwsze miejsce zaczęły walczyć Samoobrona i PiS.

W następnych latach notowania PSL wśród rolników zaczęły ponownie rosnać. W drugiej połowie 2009 roku zbliżyły się do poziomu porównywalnego z poziomem z początku dekady (ok. 40%). Jednak w roku następnym ich popularność wśród rolników ponownie zaczęła słabnąć. Obecnie jest ono – podobnie jak wśród ogółu badanych – mniej więcej o połowę mniejsze, niż na początku dekady. Tymczasem Samoobrona przestała być liczącą się partią, a o wpływy wśród rolników walczą teraz PSL i PiS.

Poparcie dla ludowców wśród ogółu ludności wiejskiej jest obecnie wyraźnie mniejsze niż wśród rolników. Natomiast wśród mieszkańców małych miast jest niższe i bardziej stabilne niż wśród ludności wiejskiej, ale wyższe niż w dużych miastach.

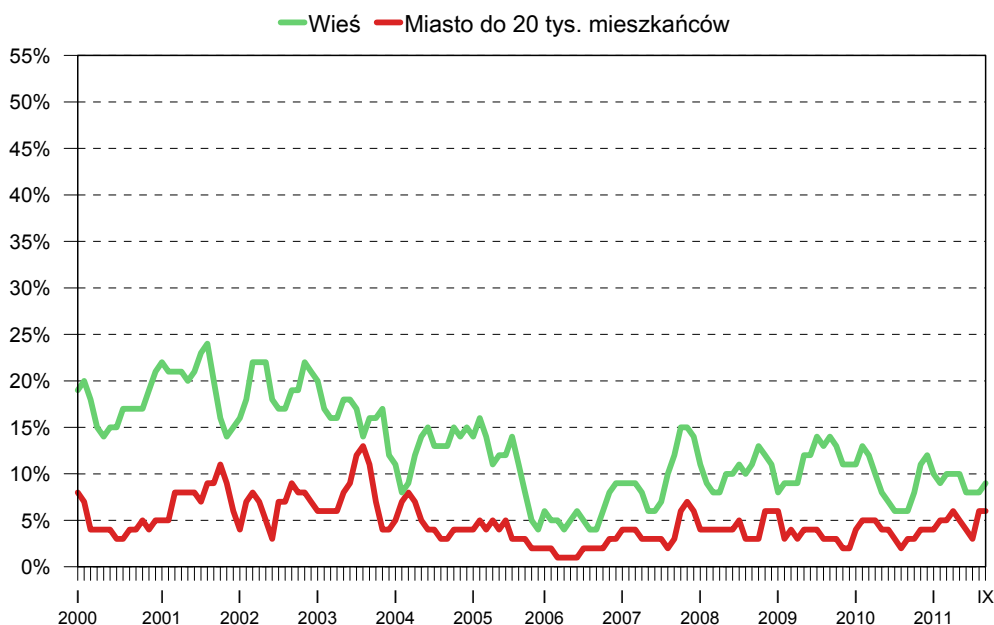
Na początku minionej dekady poparcie dla PSL deklarował mniej więcej co piąty mieszkaniec wsi. Od 2003 roku poparcie to w środowisku wiejskim zaczęło maleć z powodu pojawienia się konkurencji w postaci Samoobrony. Po krytycznym dla PSL roku 2006 ponownie wzrosło do około dziesięciu procent i stan taki utrzymuje się do dziś. Mamy więc do czynienia ze spadkiem poparcia dla PSL w podobnych proporcjach, jakie odnotowujemy wśród ogółu Polaków – mniej więcej o połowę w stosunku do początku dekady.

---

⁵ Por. komunikat z badań CBOS „Preferencje partyjne w lutym”, luty 2003 (oprac. K. Pankowski).

⁶ Por. komunikat CBOS „Prawo i Sprawiedliwość – dziesięcioletnia historia elektoratu”, wrzesień 2011 (oprac. B. Badora).

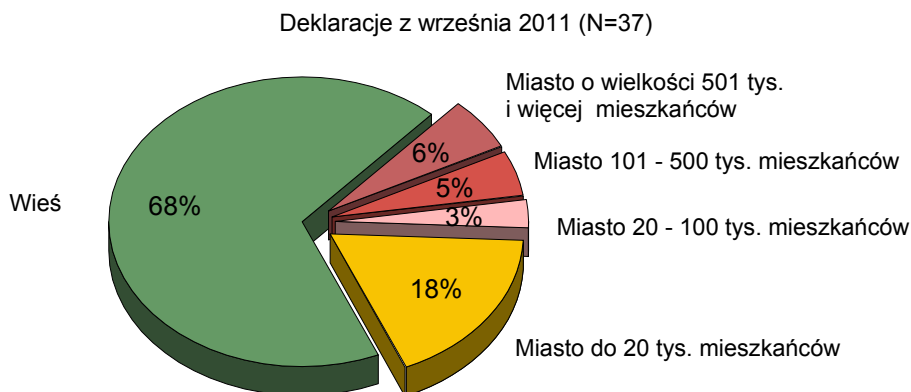
RYS. 3. **POPARCIE DLA PSL WŚRÓD MIESZKAŃCÓW WSI I MAŁYCH MIAST (TRZYMIESIĘCZNE „ŚREDNIE RUCHOME”)**

POTENCJALNY ELEKTORAT PSL WEDŁUG MIEJSCA ZAMIESZKANIA

Elektorat PSL rekrutuje się przede wszystkim spośród mieszkańców wsi i małych miast. Wśród osób, które deklarują poparcie dla Stronnictwa w nadchodzących wyborach parlamentarnych ponad dwie trzecie to mieszkańcy wsi, a blisko jedna piąta – mieszkańcy miast liczących mniej niż 20 tysięcy mieszkańców.

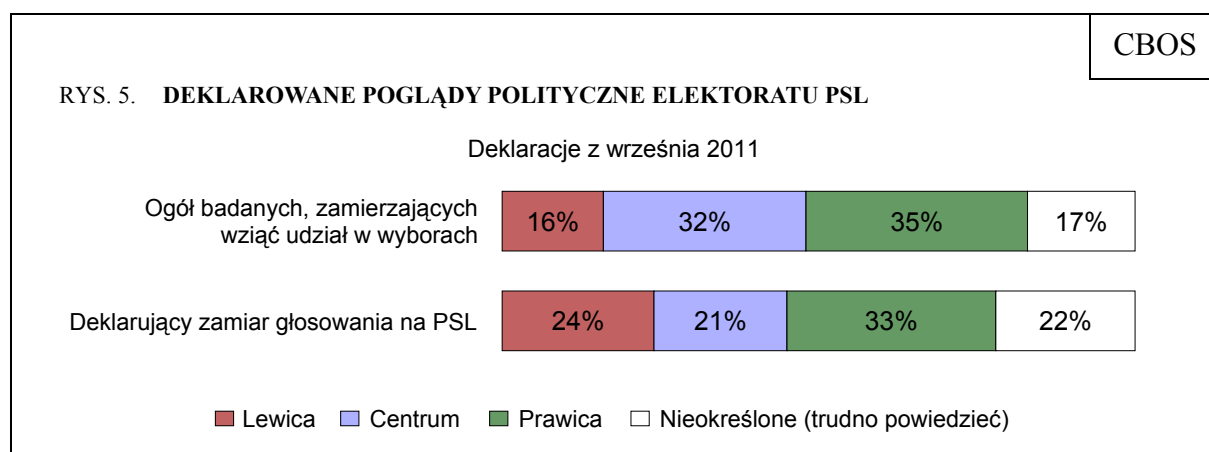
RYS. 4. **OSOBY DEKLARUJĄCE ZAMIAR GŁOSOWANIA NA PSL W NADCHODZĄCYCH WYBORACH PARLAMENTARNYCH WEDŁUG MIEJSCA ZAMIESZKANIA**

Taki rozrzut elektoratu PSL stanowi o jego zasadniczej odrębności od elektoratów innych liczących się partii, gdzie zależność poparcia od miejsca zamieszkania wyborców jest znacznie bardziej zrównoważona⁷. Elektorat PSL jest elektoratem wiejskim i po części małomiasteczkowym, ze znikomym udziałem ludności wielkomiejskiej.

POGLĄDY POLITYCZNE WYBORCÓW PSL

Jak już wspomniano wyżej, PSL określa się jako partia o charakterze centrowym. Popatrzmy zatem, jak określają swoje poglądy polityczne osoby, deklarujące gotowość oddania na nią głosu w nadchodzących wyborach.

Wśród potencjalnych wyborców PSL we wrześniowym badaniu co trzeci określa swoje poglądy jako prawicowe, co czwarty uważa się za lewicowca, a tylko co piąty sytuuje się w centrum. W porównaniu z ogółem deklarujących udział w nadchodzących wyborach nieco więcej zwolenników PSL identyfikuje się z lewicą a mniej z centrum. Równocześnie w elektoracie PSL więcej niż wśród ogółu wyborców jest takich, którzy nie potrafią określić swoich poglądów na osi lewica – prawica.

---

⁷ Por. komunikaty CBOS: „Notowania Platformy Obywatelskiej – dziesięć lat działalności”, wrzesień 2011 (oprac. K. Kowalczyk); „Prawo i Sprawiedliwość – dziesięcioletnia historia elektoratu”, wrzesień 2011 (oprac. B. Badora); „Dynamika poparcia dla Sojuszu Lewicy Demokratycznej w latach 1997–2011”, październik 2011 (oprac. M. Herrmann).

Poparcie dla PSL notowane w naszych sondażach w długoletniej perspektywie systematycznie maleje. Spadek notowań tej partii obserwujemy wśród ogółu ludności wiejskiej oraz wśród samych rolników, czyli w grupach, gdzie jeszcze na początku dekady była siłą pierwszoplanową.

Jednocześnie trzeba jednak pamiętać, że poparcie dla PSL już dwukrotnie w ciągu ostatnich lat balansowało na granicy progu wyborczego, by ostatecznie w dniu wyborów próg ten przekroczyć.

Opracował
Michał STRZESZEWSKI